Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 22.05.1967, sp. zn. 5 Cz 37/67, ECLI:CZ:NS:1967:5.CZ.37.1967.1

Číslo: 109/1967

Právní věta: Organizacemi provozujícími dopravu uvedenými v § 427 odst. 1 o. z. jsou míněny pouze dopravní organizace, jejichž hlavní hospodářskou činností je řízení a uskutečňování silniční, železniční, vodní a vzdušné dopravy osob a nákladů. Tyto organizace odpovídají vždy za škodu způsobenou provozem jejich dopravních prostředků všeho druhu podle § 427 odst. 1 o. z. (tedy na základě odpovědnosti za škodu vyvolanou zvláštní povahou provozu bez zřetele na zavinění) bez ohledu na to, zda v souvislosti se vznikem škody šlo o dopravu, jež byla poskytováním přepravních služeb jiným organizacím nebo občanům, či o dopravu v rámci plnění jiných úkolů (např. o dopravu pohonných hmot pro vlastní dopravní prostředky). Nejde-li však o organizaci provozující dopravu, je dána odpovědnost podle § 427 o. z. toliko v případě, že jde o provozovatele motorového vozidla, motorového plavidla, jakož i letadla.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 22.05.1967

Spisová značka: 5 Cz 37/67

Číslo rozhodnutí: 109

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Odpovědnost za škodu způsobenou provozem motorových prostředků

Předpisy: 40/1964 Sb. § 421
§ 427

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 109/1967 sb. rozh.

Organizacemi provozujícími dopravu uvedenými v § 427 odst. 1 o. z. jsou míněny pouze dopravní organizace, jejichž hlavní hospodářskou činností je řízení a uskutečňování silniční, železniční, vodní a vzdušné dopravy osob a nákladů. Tyto organizace odpovídají vždy za škodu způsobenou provozem jejich dopravních prostředků všeho druhu podle § 427 odst. 1 o. z. (tedy na základě odpovědnosti za škodu vyvolanou zvláštní povahou provozu bez zřetele na zavinění) bez ohledu na to, zda v souvislosti se vznikem škody šlo o dopravu, jež byla poskytováním přepravních služeb jiným organizacím nebo občanům, či o dopravu v rámci plnění jiných úkolů (např. o dopravu pohonných hmot pro vlastní dopravní prostředky).

Nejde-li však o organizaci provozující dopravu, je dána odpovědnost podle § 427 o. z. toliko v případě, že jde o provozovatele motorového vozidla, motorového plavidla, jakož i letadla.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. května 1967, 5 Cz 37/67.)

Podle obsahu spisu jela žalobkyně se svým manželem dne 28. 10. 1964 na motocyklu z Ch. do Z. V obci K. předjížděli koňmi tažený povoz žalovaného; jeden z koní se lekl, vyhodil a kopytem zasáhl pravou ruku žalobkyně. Žalobkyně utrpěla zlomeninu ruky, jejíž zhojení – i když se žalobkyně podrobila operativním zákrokům – nebylo zcela úspěšné.

Okresní soud v Chrudimi rozhodl o nároku žalobkyně na náhradu škody uplatněné proti žalovanému JZD v K. mezitímním rozsudkem tak, že žalovaný odpovídá za škodu vzniklou žalobkyni v plném rozsahu. Poněvadž v závěru odůvodnění svého rozsudku zdůraznil, „že je možno spatřovat plnou objektivní odpovědnost na straně žalovaného“, posuzoval zřejmě okresní soud odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou žalobkyni podle ustanovení § 427 odst. 1 o. z.

Krajský soud v Hradci Králové potvrdil rozsudek soudu I. stupně. Shodně s okresním soudem vycházel z názoru, že odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou žalobkyni je odpovědností podle § 427 odst. 1 o. z . V této souvislosti poukázal krajský soud zejména na to, že do činnosti žalovaného náleží mj. i svozu úrody a odvoz zemědělských výrobků do výkupních organizací, který žalovaný obstarává vlastními dopravními prostředky (ať již motorovými nebo povozy s koňskými potahy); v daném případě svážel žalovaný třemi povozy s koňskými potahy (k jednomu povozu byl zapřažen kůň, který způsobil zranění žalobkyně) krmnou řepu pro záhumenkáře. Z toho podle přesvědčení krajského soudu vyplývá, že z hlediska zkoumání odpovědnosti za škodu vzniklou žalobkyni je žalovaný organizací provozující dopravu ve smyslu § 427 odst. 1 o. z.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon a tato rozhodnutí zrušil.

Z odůvodnění:

Škoda, jež byla způsobena žalobkyni, je škodou způsobenou provozem dopravních prostředků. Odpovědnost provozovatele za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků je upravena speciálními ustanoveními § 427 a násl. o. z.; ovšem týká se toliko takového provozovatele jakéhokoli motorového či nemotorového dopravního prostředku, který je organizací provozující dopravu (§ 427 odst. 1 o. z.), popř. – nejde-li o organizaci provozující dopravu – toliko provozovatele motorového vozidla, motorového plavidla nebo letadla (§ 427 odst. 2 o. z.). To znamená, že odpovědnost provozovatele, který není organizací provozující dopravu, za škodu, která vzešla z provozu dopravního prostředku nejmenovaného v § 427 odst. 2 o. z., se neřídí zvláštními ustanoveními § 427 a násl. o. z. o odpovědnosti za škodu způsobenou provozem dopravních prostředků, nýbrž ustanoveními občanského zákoníku o obecné odpovědnosti za škodu (jmenovitě ustanoveními § 420, § 421 o. z.).

Žalobkyně byla zraněna koněm, který táhl povoz žalovaného. Z toho plyne, že žalobkyni vzešla škoda z provozu dopravního prostředku, který není uveden v § 427 odst. 2 o. z., a že tedy nepřichází v úvahu event. odpovědnost žalovaného za tuto škodu podle § 427 odst. 2 o. z. Se zřetelem k tomu je rozhodné, zda je možno žalovaného považovat za organizaci provozující dopravu (za tzv. provozovatele dopravy) ve smyslu § 427 odst. 1 o. z. či nikoli; v kladném případě by byla dána odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou žalobkyni podle § 427 odst. 1 o. z. (tedy odpovědnost bez zřetele na zavinění), v záporném případě by byla dána odpovědnost žalovaného za škodu vzniklou žalobkyni podle § 421 o. z. (tedy odpovědnost za zavinění).

Občanský zákoník nevysvětluje blíže pojem „organizace provozující dopravu“ v ustanovení § 427 odst. 1 o. z. Gramatický, logický i historický výklad tohoto pojmu však nasvědčuje závěru, že organizacemi provozujícími dopravu v § 427 odst. 1 o. z. jsou míněny pouze dopravní organizace, jejichž hlavní hospodářskou činností je řízení a uskutečňování silniční, železniční, vodní a vzdušné dopravy osob a nákladů. Tyto organizace odpovídají vždy za škodu způsobenou provozem jejich dopravních prostředků všeho druhu podle § 427 odst. 1 o. z. (tedy na základě odpovědnosti bez zřetele na zavinění) bez ohledu na to, zda v souvislosti se vznikem škody šlo o dopravu, jež byla poskytováním přepravních služeb jiným organizacím nebo občanům, či o dopravu v rámci plnění jiných úkolů (např. o dopravu pohonných hmot pro vlastní dopravní prostředky).

Hlavní hospodářskou činností žalovaného není řízení a uskutečňování dopravy osob a nákladů, nýbrž zemědělská výroba. Z toho důvodu neodpovídá žalovaný za škodu, jež byla způsobena žalobkyni, jako organizace provozující dopravu podle § 427 odst. 1 o. z., nýbrž podle § 421 o. z. Ovšem z tohoto hlediska soudy obou stupňů odpovědnost žalovaného nezkoumaly a k tomuto účelu ani neshromáždily potřebné skutkové podklady.

Soudy obou stupňů porušily tak zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 132 o. s. ř. ve spojení s ustanoveními § 421, § 427 odst. 1 o. z.